

■ Internationell Kvinnokonferens

Ingår i Inspiration Latinamerika

10-11 oktober, 2009

Rinkeby, Stockholm

Konferensdokumentation *VIF*

Deltagande demokrati - Kvinnors frigörelse

Kvinnors kamp mot kolonialism och ockupation

Deltagare	Fatma Mehdi Hassam, Polisario, Västsahara Afaf Abubashhash, Palestinska Folkets Parti, PPP Duc Hien Nghiem, Vietnamesiska kvinnoförbundet,
	VWU
Samtalsledare	Elisabeth Biström
Rapportör	Jessica Carlqvist

Elisabeth Biström: Välkomna till seminariet om frihetskamp mot kolonialism och ockupation och kvinnors deltagande i dessa kamper. Först av allt skulle jag vilja be er att berätta vilken roll kvinnor spelat för frihetskampen mot krig och ockupation i era länder. Har kvinnor haft några specifika uppdrag i den kampen?

Fatma Mehdi Hassam: Vi är ett folk som levt som flyktingar under lång tid. Polisario har varit aktivt sedan 1970-talet. Jag representerar de folkgrupper som lever i flyktinglägren idag. Vårt land är omringat av en mur och minerade fält, som försvaras av den marockanska militärmakten. Det västsahariska folket har aldrig levt i fred utan invaderats av Spanien, Portugal, Frankrike och till och med Tyskland. Det har lett till att kvinnorna tvingats leva ensamma i 16 år av krig. Skolorna, sjukhusen, flyktinglägren och hela samhället är uppbyggt av kvinnor. Tack vare det har vi förstått vikten av att alla kvinnor deltar. Vi har verkligen utmanats till att ta till vara det vi kan, det har varit en möjlighet som stärkt kvinnorörelsen. Däremot har kvinnorörelsen i perioder försvagats av splittring. Men i lägren har det varit kvinnor som lett arbetet, kvinnor som organiserat och kvinnor som varit ledare. Kvinnorna har även tränats i militärlägren för att kunna skydda sig själva och flyktinglägren.

Elisabeth Biström: Vi har fått en bra bild av situationen i Västsahara, så du får gärna berätta om kvinnors roll i nuvarande frihetskamp?

Fatma Mehdi Hassam: Tyvärr är det så att Västsahara har svårt att få någon hjälp utifrån. Det kommer ut väldigt lite information om de förhandlingar som pågår och har pågått under 18 år. Hittills har det inte uppvisats något som helst resultat. Polisario vill ha folkomröstning och är berett att acceptera resultatet som en folkomröstning ger, oavsett om det handlar om att bli självständiga eller att tillhöra Marocko.

Kvinnorörelsen utvecklades mycket under befrielsekriget 1975-1991, vi trodde att vi uppnått allt. Men när fredsprocessen påbörjades och männen kom tillbaka visade det sig att vi inte uppnått något alls. Männen ville ta tillbaka makten från oss och det blev den mest kritiska tiden i vår historia. Vi tänkte bara på Västsaharas självständighet och glömde vår egen självständighet och jämlikhet. Vi måste lära oss att jobba socialt, även med männen. Vårt mål är nu att införliva kvinnorna i skolväsendet och att förbättra kvinnornas situation och sociala välfärd. Vi vill integrera handikappade och rekrytera fler kvinnor till vår rörelse.

Ett problem är att inte alla kvinnor röstar på kvinnliga kandidater. Manschauvinism är inte bara männens problem, utan ännu värre, vi hittar den även hos kvinnor. Nu har vi gjort ett program för att skapa solidaritet mellan kvinnor och stödja kvinnliga kandidater. 34 procent av våra parlamentariker är idag kvinnor.

Elisabeth Biström: Jag skulle vilja att du Duc Hien fortsätter med att berätta om din organisation och vilken roll kvinnorna spelade i kampen mot USA:s krig.

Duc Hien Nghiem: Vietnamesiska Kvinnoförbundet startade 1930 och organisationens historia står nära den nationella befrielsekampens historia. Vårt förbund har utvecklats till ett nationellt kvinnoförbund med mandat att värna kvinnofrågor. Vietnam har en lång historia av kämpande kvinnor. Lika länge som det vietnamesiska folket har kämpat, så har kvinnor varit med.

Ett av de historiskt mest symboliska exemplen är de två unga systrar som under lång tid bekämpade den kinesiska fienden. Kvinnorna bidrog i försvaret mot först den fransk-japanska och sedan USA:s invasion. Kvinnorna har alltid varit beredda att försvara landets självständighet. Kommunistpartiet har förstått att kvinnor är en revolutionär styrka och att man inte skulle lyckas utan deras deltagande. Och kvinnor har själva förordat deltagande i den fosterländska tradition vi har i Vietnam. Det var ett antiamerikanskt motstånd där kvinnor varit en entusiastisk och kreativ kampstyrka.

Många av våra kvinnor var diplomater och ledare som arbetade utomlands för freden. De var vittnen till USA:s agerande och kämpade för internationell solidaritet. Vår historia har inneburit mycket smärtsamma förluster och vi är medvetna om att många kvinnor och barn kämpade för oss i Vietnam. Aktivister i andra länder visade solidaritet med vår kamp och stödde oss i kvinnorörelsen.

Elisabeth Biström: Jag vill fråga Afaf samma sak, vilken är kvinnornas roll i kampen mot den israeliska ockupationen?

Afaf Abuhashhash: Palestinska kvinnor har deltagit i den nationella befrielsekampen i alla olika former sedan början av ockupationen. Men kvinnors deltagande har varit spontant och ostrukturerat. Det har saknats en nationell, revolutionär strategi som inser vilken avgörande betydelse kvinnors deltagande har för att uppnå framgång i kampen. En annan faktor som avgör vilken roll kvinnor har är de palestinska män som reserverar sig mot kvinnligt deltagande av rädsla för att bryta mot samhälle och tradition. De palestinska partierna och den nationella rörelsen har inte lyckats skapa genombrott för kvinnor i organisationerna och i den militära ledningen.

Men under den första intifadan deltog kvinnor mer aktivt i motståndet. Mellan 1987 och 1993 deltog de i demonstrationer och protester över hela Västbanken. Ett dussintal kvinnoorganisationer skapades som försökte införliva den nationella kampen i sitt feministiska budskap. Det innebar större fokus på kvinnofrågorna istället för på den nationella frågan, som skulle ha haft prioritet. Samtidigt fick kvinnor en ökad motvilja att delta i befrielsekampen, som följdes av en andra intifada med uteslutande manligt deltagande.

Som svar på det palestinska motståndet ökade Israels våldsanvändning mot palestinierna. Den har till stor del drabbat kvinnor och barn, som blivit dödade, sett sina hem jämnas med marken och tvingats leva under fattigdom och isolering.

Elisabeth Biström: Jag vill låta publiken säga något nu. Jag är säker på att ni har många frågor och tankar om vad våra vänner har pratat om.

Fråga från publiken: Hamas som styr Gaza har ändrat många regler, nu för tiden får inte kvinnor åka moped med sina pojkvänner och så vidare. Hur är vänsterns reaktioner på den nya reaktionära lagstiftningen i Palestina?

Afaf Abuhashhash: Vår prioritet är att kämpa mot ockupationen och Hamas är en del av det palestinska folket. Så fastän vi har andra åsikter och inte gillar hur de utformar sina aktioner, så kan vi inte bekämpa dem. För vi tycker att vi alla ska kämpa tillsammans mot ockupationen. Det betyder inte att vi är tysta eller inte gör något. Självklart fördömer vi Hamas agerande, speciellt när de skiljer flickor och pojkar åt inom skolan och får kvinnor att bära sjal. Men vi svarar bara på fredliga sätt. Vänstern har till exempel demonstrerat och genomfört protester av olika slag mot Hamas handlingar i Gaza. Många har skrivit under protestlistorna. Mer kan vi inte göra på grund av ockupationen.

Gruppenbild på VIF:s internationella deltagare. Foto: Lennart Kjörling.

Fråga från publiken: Du nämnde att de vietnamesiska kvinnorna kämpat mot USA, det vill jag höra mer om!

Duc Hien Nghiem: När det gällde kampen mot USA:s invasion så var kvinnor på landsbygden mot att soldaterna tog ris, våldtog kvinnor och tvingade dem hjälpa ockupationsstyrkorna. Men de vietnamesiska kvinnorna var duktiga på att skapa konflikter mellan dem, så att det ledde till gatuslagsmål och andra konflikter. Det var många kvinnorörelser som skyddade kvinnor och mänsklig värdighet, sin egen klass och sin kultur. Många kvinnoorganisationer deltog i kampen för mänskliga rättigheter, många demonstrationer genomfördes. Studenter kämpade och genomförde många gatudemonstrationer. I Saigon fanns kvinnorörelser, både i norr och i söder. Det var kvinnorna som arbetade ihop mat till sina familjer. 10 000 kvinnor deltog i frivilliga försvarsstyrkor när USA gick in i norr, de gjorde en stor insats genom att skjuta ner 4000 USAs flygplan. Kvinnorna var mycket viktiga i Vietnams framgångsrika kamp mot USA.

Fråga från publiken: Vilken möjlighet finns det för folket i Västsahara att uppnå självständighet genom folkomröstning? Och den andra frågan är hur kvinnorna löser sina vardagsproblem i flyktinförläggningarna?

Fatma Mehdi Hassam: Ursprungligen kom idén om folkomröstning från Marocko. En av de stora frågorna var då vem som skulle få rösta? De insåg att om den spanska folkräkningen skulle ligga som grund för att bestämma det, skulle Västsaharas befolkning bli majoritet. Marocko skulle aldrig vinna en folkomröstning med den röstlängden, därför har tusentals marockaner flyttats till ockuperat västsahariskt område.

Från och med 2005 finns stora rörelser inom de ockuperade områdena, både folkrättsaktivister och människorättsaktivister men framför allt västsaharier, som kräver att Västsahara ska få självständighet. Marocko har därför övergivit förslaget om folkomröstning och kräver nu att Västsahara ska acceptera autonomi under Marockos regering. Västsahara är berett att gå med på det, så länge det bestäms av en folkomröstning där möjligheten även finns att rösta för självständighet.

Västsahara kommer inte att acceptera bara autonomi, vi vill ha en ”ny modell” med respekt för mänskliga rättigheter. Polisario som rörelse accepteras inte och får inte stöd i

arabländerna. Polisario strävar efter demokrati, nytt regeringssystem, mänskliga rättigheter och kvinnors frigörelse, vilket är de andra länderna upplever som farliga målsättningar. Men vi är inte oroliga över att vi har för få vänner, vi kommer att vinna vår kamp för vi har relevanta och bra krav.

En svårighet vi har som kvinnorörelse är att vi inte får annat stöd från FN än katastrofhjälp. Den sortens bistånd begränsar vårt arbete för kvinnor, eftersom vi inte kan lägga pengar på annat än mat och medicin. Det är genom bilateralt samarbete med kvinnor från andra länder som vi fått hjälp med mer än våra grundläggande behov. Därför tycker vi att det utbytet är det viktigaste som finns.

Elisabeth Biström: Jag skulle vilja ställa er alla en sista fråga. Hur har kvinnors deltagande i befrielsekampen påverkat kvinnors ställning i samhället?

Afaf Abuhashhash: Våra problem har hela tiden varit att vi saknat nationella strategier att få med kvinnor i befrielsekampen. De faktorer som begränsar kvinnor är desamma som tidigare, samhället och partierna domineras av män och är starkt påverkade av det traditionella arvet. Männen är rädda för att erkänna kvinnornas betydelse. Men på senare år har det kvinnliga deltagandet ökat med 25 procent i parlamentet. I PPP:s ledning är 25 procent kvinnor. Framgångarna har inte kommit för att männen självmant har erkänt kvinnors viktiga roll, utan som ett resultat av de feministiska palestinska kvinnornas kamp för lagar som garanterar kvinnors deltagande. Västbanken vittnar om en viktig förändring där män verkar acceptera att deras fruar, släktingar och kusiner medverkar i kampen och att det är inte möjligt för män att undvika konkurrens från kvinnor.

Men kvinnor i Gaza lever till följd av Israels blockad och splittringen mellan palestinier ett väldigt hårt liv med stor fattigdom. Detta påverkar deras deltagande i kampen och försvårar samhällets erkännande av deras deltagande i det politiska livet.

Duc Hien Nghiem: Panelsystrarna har talat om det viktiga med kvinnors deltagande i beslut, men vi behöver också vara en stark folkrörelse. Vietnams kvinnoförbund har historiskt mandat att mobilisera kvinnor och försvara deras rättigheter. Vi har jobbat för sociala, politiska och ekonomiska rättigheter. Vår rörelse har visat att man kan ta fram program som nu även genomförs i praktiken. Vi tar också fram nya lagar som familjelagar, arbetsrättslagar, jämlikhetslagar och så vidare. Vi möter fortfarande utmaningar som kvinnors arbetslöshet, trafficking och arbetares rättslöshet. Och inte bara under kriget utan också under freden inser det vietnamesiska folket vikten av den internationella solidariteten och stödet.

Fatma Mehdi Hassam: Vi har stora problem med kvinnors hälsa, det lider vi mycket av. Att prioritera den nationella befrielsen har inneburit hinder för arbete med kvinnors rättigheter. Men vi kan inte tillåta att det bara kan finnas en prioritet, vi måste också jobba för ett jämlikt samhälle. En av de saker vi uppnått är att bygga ett kvinnohus i varje flyktingläger. Där kan kvinnor träffas och utbyta erfarenheter och stödja varandra.

Det kvinnliga deltagandet i Polisarios diplomatkår har ökat från 7 till 15 procent. Kvinnorna organiserar sig också i kooperativ. Den största utmaningen är kvinnors förhållningsätt och solidaritet till varandra. Vi har tagit initiativ till en nationell institution för kvinnor där alla som arbetar socialt och politiskt är med. Alla kvinnliga parlamentariker är inte feminister, så att det finns många kvinnor betyder inte att vi uppfyller alla våra mål. Så vi har börjat arbeta för att få ut information om genusfrågor till alla och lagt fram detta för regeringen.

Den långväntan på folkomröstning gör hela situationen mycket svår. Det här mötet har gett oss möjligheter att utbyta erfarenheter, vi måste fortsätta vår solidaritet mellan kvinnor, vi är systrar oavsett om vi är araber eller kristna. Det ska inte hindra oss från att jobba tillsammans. ■